

СТРУКТУРНА ОРГАНІЗАЦІЯ СЕКРЕТОРНИХ ВІДДІЛІВ ТА ВИВІДНИХ ПРОТОКІВ ПРИВУШНОЇ СЛИННОЇ ЗАЛОЗИ ЩУРА

Кошарна С. О.

Науковий керівник – Устянський О. О.

Сумський державний університет, кафедра анатомії людини

Слина є головним детермінантом гомеостазу порожнини рота і служить легко доступним діагностичним інструментом стану системного здоров'я. Слинні залози першими із органів травної системи реагують на загальне зневоднення організму. Тому для вивчення характеру структурних змін слинних залоз при різних типах дегідратації необхідно мати вихідні дані про структурну організацію секреторних компонентів привушної слинної залози у піддослідних тварин. З цією метою нами проведено гістологічне дослідження привушних слинних залоз в статевозрілих щурів-самців масою 120–140 грам, які утримувались у звичайних умовах віварію. Окремі органи ущільнювали шляхом проведення через парафін. Гістологічні зрізи фарбували гематоксилін-еозином.

Привушна слинна залоза у щурів має часткову будову. Її часточки формуються із щільно прилягаючих один до одного кінцевих відділів (ацинусів та системи внутрішньочасточкових вивідних протоків: вставних та посмугованих). Кінцеві секреторні відділи утворені клітинами залозового епітелію – сероцитами, котрі розташовуються на базальній мембрані. Остання побудована з густої сітки ретикулярних волокон.

Кінцеві секреторні відділи дистально переходять у вузькі вставні відділи, стінка яких побудована з базальної мембрани і кубічного епітелію. Наступна ланка внутрішньочасточкових вивідних протоків представлена циліндричним епітелієм. В своїй базальній частині вони мають характерну посмугованість, тому отримали назву посмугованих протоків. Наявність у цих ділянках протокової системи залози великої кількості венулярних судин дало основу вважати їх як структури, котрі впливають на концентрацію первинної слини.

Між клітинами та базальною мембраною кінцевих секреторних відділів, вставних та посмугованих протоків містяться міоепітеліальні клітини, котрі по своїй суті є скоротливими елементами. Їх скорочення сприяє вивільненню секрету і підтримує тонус залози. Внутрішньочасточкові протоки продовжуються в міжчасточкові, котрі локалізуються в прошарках сполучної тканини між часточками залози. Зливаючись між собою, вони формують внутрішньо- та міжчасточкові протоки, котрі підсумковому результату створюють головну вивідну протоку. В стінці міжчасточкових протоків з'являється дворядний призматичний епітелій, котрий по мірі потовщення протоки переходить в багат шаровий. На протязі загальної протоки залози епітелій багат шаровий кубічний, а в ділянці гирла – багат шаровий плоский. Вивчаються морфометричні показники структурних компонентів залози. Отримані нами дані ляжуть в основу вивчення структурних змін залози при загальному зневодненні організму.